

Nota van B&W

Portefeuille Schneiders; J. Nieuwenburg
Auteur Dhr. J. Kromkamp
Telefoon 5113708
E-mail: j.kromkamp@haarlem.nl
SO/SG Reg.nr. 228272
bijlagen kopiëren: A
B & W-vergadering van 2 januari 2008

Onderwerp

de regionale agenda van Haarlem

Bestuurlijke context

Haarlem is actief in de regio (van Zuid Kennemerland tot Noordvleugel). Bestuurders en ambtenaren nemen deel aan diverse overleggen en samenwerkingsverbanden. Haarlem wil hierin blijven investeren, haar positie behouden en waar mogelijk zelfs versterken.

In bijgaande opzet is gekozen voor een globaal visiestuk, met een positieve teneur en zonder al te veel detailuitwerking. Deze opzet is geschreven vanuit de stelling: "Wat goed is voor de regio, is goed voor Haarlem". Dit natuurlijk met de nodige nuances.

Een eerdere versie van de inhoud is besproken met alle collegeleden en op basis van de gesprekken aangepast. De aanpassingen betreffen met name de teneur (positiever) en een beperkt aantal aanvullingen (bijv. op het gebied van cultuur en de Haarlemse centrumpositie).

Het gaat er bij deze tekst *niet* om nieuwe ontwikkelingen te introduceren. Het doel is met name nieuwe (reorganisatie) en bestaande betrokkenen houvast te geven in hun regionale contacten.

B&W-besluit:

1. Het college stemt in met de regionale agenda van Haarlem.
2. Het besluit heeft geen financiële consequenties
3. Het besluit wordt ter bespreking gestuurd aan de commissie Ontwikkeling

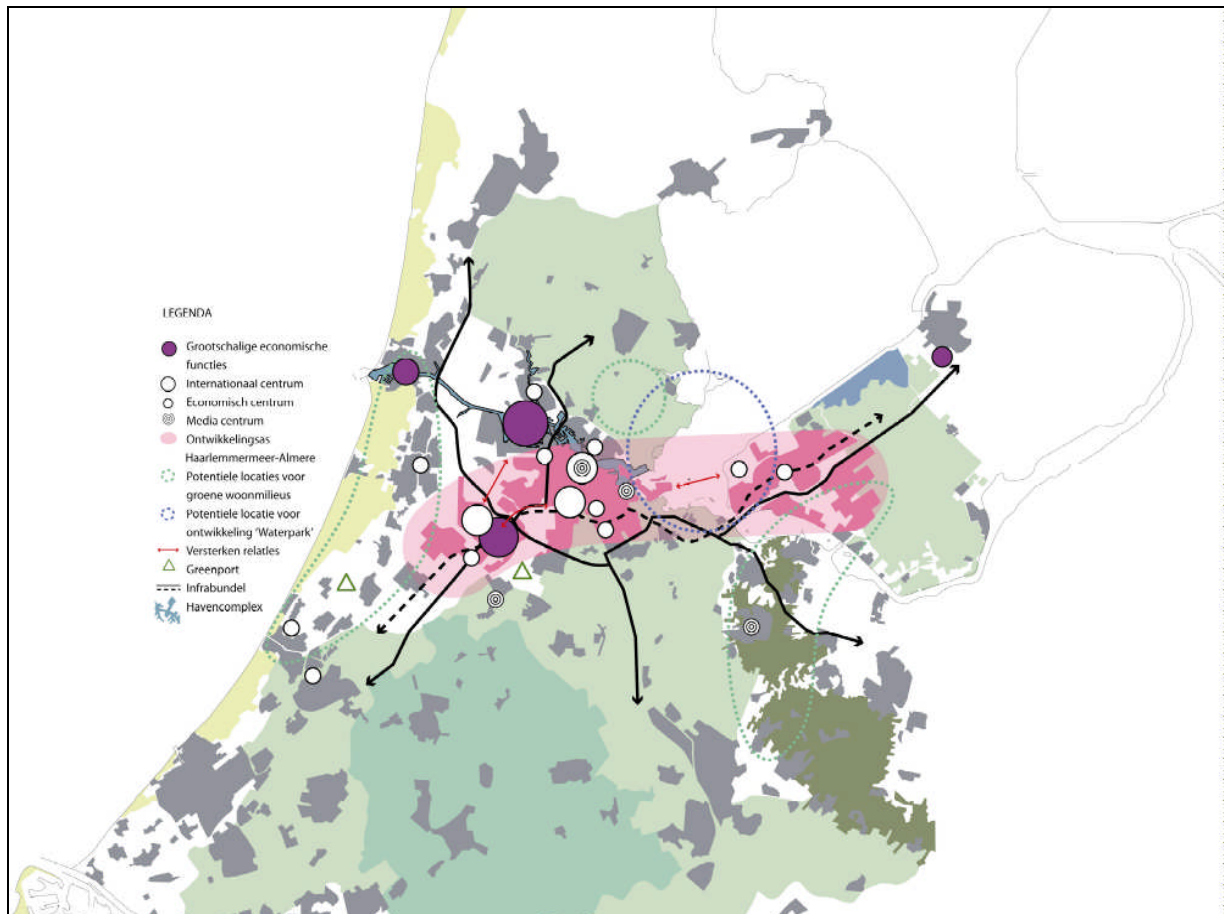
De Regionale Agenda Van Haarlem

Haarlem is een prachtige levendige stad in een bijzondere omgeving. Haarlem is onderdeel van een vitale randstedelijke metropool. Haarlem heeft haar inwoners en de regio veel te bieden (wonen, werken, winkelen, recreatie, natuur en cultuur). Als stedelijk knooppunt investeert Haarlem in regionale samenwerking. Haarlem heeft de regio ook nodig; voor behoud van welzijn, welvaart, economische groei en (regionaal) draagvlak voor haar eigen voorzieningen. Haarlem heeft weliswaar een economie van formaat en een kansrijke positie, maar succes komt niet vanzelf. Haarlem heeft weinig ruimte voor nieuwe werkgelegenheid. Het voorzieningenniveau in de stad is mede afhankelijk van bezoekers. Bereikbaarheid en mobiliteit zijn in de hele Randstad een probleem. Samenwerking is geboden. Haarlem wil hierin investeren en haar positie waar mogelijk versterken. Bestuurders en ambtenaren nemen deel aan diverse overleggen en samenwerkingsverbanden. Deze regionale agenda is een soort boodschappenlijst voor dit werk in de regio. Als uitwerking van het coalitieprogramma is gekozen voor een visiestuk op basis van bestaand beleid, zonder al te veel detailuitwerking. Centraal staat de stelling: “Wat goed is voor de regio, is goed voor Haarlem”. Dit natuurlijk met de nodige nuances. De inzet is niets minder dan onze welvaart en ons welzijn, voor nu en voor later. Haarlem moet meedoen, erbij zijn en zich nuttig maken; alleen redden we het niet.

Haarlem is onderdeel van een vitale randstedelijke metropool

- Haarlem is een prachtige stad in een bijzondere omgeving en maakt (*als centrumstad in de westflank van de Noordvleugel*) deel uit van een vitale, leefbare en interessante randstedelijke metropool, die internationaal concurreert met andere grootstedelijke gebieden en die haar bewoners talrijke mogelijkheden biedt tot wonen, werken, ondernemen, ontmoeting en ontplooiing. Haarlem (e.o.) heeft de regio veel te bieden; op het gebied van wonen, werken, winkelen, recreatie, natuur en cultuur.
- De kracht van de Noordelijke Randstad is haar diversiteit, ligging, internationale positie als financieel en als handelscentrum, de aanwezigheid van Schiphol en het brede spectrum aan zakelijke dienstverlening. De aanwezigheid van sterke economische clusters, rijke cultuur en aandacht voor onderwijs, natuur, duurzaamheid zijn samen met de aantrekkelijke omgeving en de liberale houding ten opzichte van sociale diversiteit en nieuwkomers belangrijke pluspunten. In- en externe bereikbaarheid zijn voor het functioneren als metropool essentieel. Amsterdam is in dit deel van de Randstad een kerngebied en een internationale ‘*brand*’. Kwaliteit van wonen en werken zijn belangrijke pluspunten om hoog opgeleide, internationaal georiënteerde werknemers aan te trekken.
- De gedachte echter dat het ‘vanzelf’ goed zal blijven gaan, is een misverstand. De regio heeft een kansrijke uitgangspositie, maar er zijn ook flinke belemmeringen. De enigszins verbrokkelde ruimtelijk fysieke structuur (doordat de Noordvleugel uit verschillende kernen bestaat) maakt het belangrijk al deze kernen ook onderling goed bereikbaar te houden. De bestuurlijke verhoudingen maken samenwerking en afstemming tot belangrijke voorwaarden voor goed functioneren.
- De invloed van (lokale) overheden op vernieuwing en ontwikkeling is weliswaar beperkt, maar toch essentieel. Overheden regelen, sturen, bieden faciliteiten, nemen belemmeringen weg en scheppen voorwaarden waardoor maatschappelijke organisaties en marktpartijen beter in staat zijn hun bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van de samenleving. Het komt daarbij aan op een scherp besef van wie ertoe doen, wat ertoe doet en welke coalitie vitaal genoeg is om voldoende energie los te maken. Voor voldoende woningen, werkgelegenheid en voor het behoud van welzijn, welvaart, economische groei en draagvlak voor haar eigen voorzieningen heeft Haarlem de regio nodig. Belangrijke partners op bijvoorbeeld het gebied van wonen, zorg, economie en onderwijs werken al regionaal of zelfs bovenregionaal.

Economische clusters in de Noordvleugel (bron: 5de Noordvleugel conferentie)

De positie van Haarlem

- Haarlem heeft sinds de Toekomstvisie (1999) een duidelijke visie op de ontwikkeling van de eigen stad (tijdshorizon 2015). Drie speerpunten staan daarbij centraal: de versterking van de culturele en toeristische wervingskracht, de versterking van de zakelijke dienstverlening en de versterking van een duurzaam goed woonklimaat in sociaal economisch gemengde wijken. Daarnaast gaat het om het aanbrengen van contrasten tussen intensief gebruikte en bebouwde knooppunten tegenover rustige woongebieden. Haarlem is ook ambitieus. Het structuurplan voorziet in diverse complexe verandergebieden, een aantal stedelijke knopen en ontwikkelzones. Haarlem heeft een uitgesproken economische agenda. Op deze manier wil de stad ervoor zorgen dat de motor voor het stedelijk leven blijft functioneren en nog jaren mee kan.
- Haarlem kiest voor een duidelijke positie als stedelijk knooppunt. Haarlem is centrumgemeente in de westflank van de Noordvleugel: sociaal, levendig, toeristisch, aantrekkelijk voor de zakelijke dienstverlening en met specifieke functies in een stedelijk netwerk. Haarlem heeft een economie van formaat. Haarlem wil een groot aantal functies blijvend een plek bieden (van onderwijs tot sport, van concertgebouw tot poppodium, van bibliotheek tot bedrijventerrein, van studenten tot

ouderenhuisvesting en maatschappelijke opvang etc.). Haarlem is een creatieve stad. Bereikbaarheid, mobiliteit en doorstroming zijn voor het functioneren van Haarlem sleutelwoorden.

- Met onze strategische ligging (tussen Noordzeekanaalgebied en Schiphol), monumentale binnenstad en de aantrekkelijke omgeving is Haarlem een unieke locatie in de Noordvleugel van de Randstad. Haarlem heeft vooral een uitstekend en gewild woonklimaat. Veel *captains of industry* wonen in de lommerrijke omgeving. De positie als provinciehoofdstad betekent aanzienlijke werkgelegenheid. Aanwezigheid van rechtbank, onderwijs- en zorginstellingen versterkt de publieke centrumpositie. Ook in commercieel en cultureel opzicht is Haarlem een stad met sterke centrumfuncties (provinciehuis, rechtbank e.a.). Detailhandel, horeca, theaters, musea, bioscopen, evenementen en poppodia trekken jaarlijkse veel bezoekers en bestedingen aan.

- Haarlem is een prima woonstad, telt veel bezoekers en heeft een hoge participatiegraad, maar succes komt niet vanzelf. De economische groei van Haarlem heeft enige tijd achter gelopen ten opzichte van vergelijkbare steden in ons land. De kansrijke positie van Haarlem leek aan erosie onderhevig. De basis is goed, maar extra impulsen blijven nodig. De Haarlemse (bouw)opgave (en het gebrek aan ruimte binnen de stadsgrenzen) vergt regionaal samenspel.

- Haarlem ligt weliswaar nabij Schiphol en Amsterdam, maar vooral ook aan de rand van het stedelijk netwerk. Na Haarlem volgen de duinen en de zee. Weliswaar een prachtig natuur en recreatiegebied, maar het zwaartepunt van de regio is de dubbelstad Amsterdam-Almere. Het economisch kerngebied van de regio bestaat primair uit de as IJmond/Amsterdam-Schiphol-Haarlemmermeer.
- Haarlem is *geen* vanzelfsprekende partner en moet actief investeren in aansluiting. Haarlem richt zich vanuit haar positie in Zuid Kennemerland o.a. op intensivering van de samenwerking op het niveau van de Noordvleugel. Haarlem dankt haar relatieve gewicht mede aan haar positie in Zuid Kennemerland. Strategisch wint een krachtige oriëntatie op (de metropolitane regio) Amsterdam aan belang.

Haarlem is actief in de regio

- Haarlem opereert al een aantal jaar nadrukkelijk in de regio (van Zuid Kennemerland tot op het niveau van de Noordvleugel en verder). Bestuurders en ambtenaren nemen deel aan diverse overleggen en samenwerkingsverbanden. De focus van samenwerking verschilt per vraagstuk. De ervaring leert dat verschillende problemen vragen om een eigen oplossingschaal. Het komt erop aan actief, flexibel en gericht te schakelen tussen diverse samenwerkingsniveaus. Haarlem wil hierin blijven investeren, haar positie behouden en waar mogelijk zelfs versterken.
- Haarlem opereert vanuit de stelling: “*Wat goed is voor de regio, is goed voor Haarlem*”. Dit natuurlijk met de nodige nuances. De inzet is niets minder dan onze welvaart en ons welzijn, voor nu en voor later (leefbaarheid, duurzaamheid en economische groei). Haarlem moet meedoen, erbij zijn en zich nuttig maken. Dit met als doel de keuze van regionale bouwlocaties en de inhoud van rijksnota's en investeringsbeslissingen waar mogelijk gunstig te beïnvloeden; alleen redden we dat niet. Het Noordvleugelniveau groeit in belang. De agenda van Haarlem is niet nieuw; de inhoud volgt rechtstreeks uit Coalitieprogramma, Ontwikkelingsprogramma, Beleidsprogramma, Toekomstvisie, Structuurplan, Woonvisie, Economische agenda, HVVP e.v.
- Haarlem is actief in het Regionaal Economisch Stimuleringsprogramma voor Zuid Kennemerland (met aangehaakt Haarlemmermeer, Kamer van Koophandel en provincie Noord Holland). Binnen Zuid Kennemerland is Haarlem actief op het gebied van de ruimtelijke ordening, bereikbaarheid (kustverkeer), zorg, onderwijs, sport, cultuur en economie. Haarlem trekt in Zuid Kennemerland (plus Haarlemmermeer en Velsen) het beleidsterrein wonen. Haarlem is partner in Amsterdam Partners, lid van de Kenniskring Amsterdam en van Amsterdam Plus. Haarlem neemt actief deel aan de Noordvleugel (conferenties en werkgroepen) en is trekker van de Creatieve As en van de

stuurgroep *Creative Cities Amsterdam Area*. Met de provincie Noord-Holland is Haarlem in gesprek over (H)OV, bereikbaarheid, stedelijke knopen, Pim Mulier en Europese subsidie (EFRO). Haarlem voert geregeld overleg met omliggende gemeenten over een groot aantal uiteenlopende onderwerpen (van Schiphol, veiligheidsregio, toerisme, promotie, gevaarlijke stoffen, openbaar vervoer, aansluiting onderwijs arbeidsmarkt, Havenontwikkeling, Amsterdam Topstad, samenwerking Bibob tot Haarlemmermeer Groen, Binnenduinrand en Noord Hollands Archief). Met de Kamer van Koophandel Amsterdam werkt Haarlem o.a. aan de Economische Agenda.

De opgaven in regionaal verband:

Haarlem investeert in regionale samenwerking. Haarlem wil haar positie behouden en waar mogelijk versterken. Haarlem schakelt in schalen: actieve inzet en deelname op diverse niveaus blijft geboden. Een actieve rol binnen (Zuid) Kennemerland is belangrijk als legitimatie voor het optreden op hogere schaalniveaus. Haarlem kiest niet voor één stamien, maar wil actief, flexibel en gericht te kunnen schakelen in de diverse regio's en zet in op per vraagstuk wisselende samenwerkingsrelaties. Strategisch lijkt een krachtige oriëntatie op (de metropolitane regio) Amsterdam van groeiend belang. Haarlem moet daarbij niet bang zijn te investeren in uitvoeringsklussen (omdat dit bijdraagt aan onze positieversterking), maar loopt door gebrek aan capaciteit hiermee wel een risico en moet klussen daarom op tijd weten over te dragen.

1. **Haarlem kiest voor een sterke regionale economie.** Economische ontwikkeling vergt kennisintensivering en een adequate, toekomstgerichte informatie en telecommunicatie infrastructuur. Haarlem heeft een duidelijke economische agenda en zet o.a. in op versterking van de zakelijke dienstverlening en de realisatie van breedbandinfrastructuur. Haarlem wil haar positie als creatieve stad verbreden (w.o. Nieuwe Energie, leerbedrijf). Haarlem wil stedelijke knooppunten ontwikkelen, haar oostelijke entrees verbeteren en herstructureert de Waarderpolder. Haarlem biedt adequate kantoor- en bedrijvenlocaties. Haarlem wil haar toeristische wervingskracht versterken. Haarlem verwacht van de Noordvleugel inzet op het gebied van kennis en innovatie, economische groei en ruimte voor de creatieve industrie.
2. **Haarlem kiest voor versterking van het woonklimaat en voor woningproductie.** Haarlem bouwt vooral stedelijke woningtypen en verwacht dat gemeenten in Zuid-Kennemerland ook woningen realiseren in goedkope prijsklassen. Na 2010 wil Haarlem woningen blijven toevoegen. Haarlem verwacht van de regio ook productie; in de Haarlemmermeer en op knooppunten van openbaar vervoer.

3. **Haarlem kiest voor een centrumfunctie.** Haarlem wil haar profiel als cultuurstad en haar positie als 5de monumentenstad behouden en versterken. Haarlem kiest voor culturele samenwerking, binnen Zuid Kennemerland, maar ook met Amsterdam. Verschillende Haarlemse podia, musea en activiteiten hebben (mede) een (inter)nationale betekenis. Haarlem wil haar cultuurpodia ook inzetten voor congressen en een actieve link leggen tussen economie en cultuur. Op het gebied van wonen, onderwijs, zorg en sport wil Haarlem haar centrumpositie behouden en uitbreiden. Traditioneel is de samenwerking met de gemeenten in Zuid Kennemerland voor Haarlem van belang. In die samenwerking wil Haarlem blijven investeren. Het is echter de overtuiging van Haarlem dat de toekomst van Zuid Kennemerland baat heeft bij een grotere oriëntatie op (de metropolitane regio) Amsterdam en de Noordvleugel.
4. **Haarlem kiest voor bereikbaarheid.** Bereikbaarheid is essentieel voor het functioneren van stedelijke knopen in de regio. Het gaat daarbij om meer dan alleen woon-werkverkeer, maar ook om de bereikbaarheid van ondernemingen (locatiefactor voor vestiging), business to business contacten en de bereikbaarheid voor (toeristische) bezoekers. Haarlem zet vooral in op versterking van (hoogwaardig) openbaar vervoer, de bereikbaarheid van werkgelegenheidsclusters (waaronder Waarderpolder, Velzen, Amsterdam Zuid/Zuid-Oost en Westelijk Havengebied) en op verbetering van het wegennet. Rechtstreekse verbindingen over het spoor zijn van groot belang. Daarnaast maakt Haarlem zich sterk voor verbetering van de bereikbaarheid van de kust. Haarlem verwacht van de regio inzet op het gebied van het openbaar vervoer en aandacht voor de aansluiting van en de doorstroming van het verkeer door Haarlem.
5. **Haarlem kiest voor duurzame ontwikkeling.** Haarlem maakt zich sterk voor het leveren van bijdragen aan de (kabinets) ambities inzake klimaatneutraliteit en CO₂-reductie. Opvang, schoonhouden en bergen van water is een belangrijke opgave die, met buurgemeenten en Hoogheemraadschap, in regionaal verband moet worden opgepakt. Haarlem verwacht uitvoering van Haarlemmerméér Groen, zet in op verbindingen tussen grootschalige groengebieden en op ontwikkeling van de voormalige rijksbufferzone tot recreatief gebied met meervoudige gebruiksmogelijkheden. Haarlem kiest voor het verbeteren van de Kennemerzoom.
6. **Haarlem maakt zich sterk voor een sociaal verantwoorde ontwikkeling.** Het uitgangspunt is: “niemand aan de kant”. Iedereen wordt geacht in staat te zijn of te worden gesteld op eigen wijze te participeren. Het gaat er om wat betreft werk, onderwijs, wonen en vrije tijd blijvend voldoende kansen te bieden aan alle lagen van de bevolking. Haarlem zoekt de samenwerking op het gebied van cultuur, sport, onderwijs, (jeugd)zorg, maatschappelijke opvang en arbeidsmarkt.

7. **Haarlem maakt zich sterk voor veiligheid.** De ingestelde Veiligheidsregio moet (door betere afstemming tussen hulpverleningsdiensten) leiden tot meer veiligheid voor de burger. Haarlem maakt haar verantwoordelijkheid samen met de regio waar. Onze regio kent één van de hoogste risicoprofielen (Schiphol en IJmond). Haarlem zet zich tevens in voor beëindiging van het ammoniaktransport op de spoorlijn Amsterdam Beverwijk.
8. **Haarlem vindt dat Schiphol kan groeien binnen de milieu- en veiligheidsnormen van de vigerende Schipholwet.** Schiphol geeft aanleiding tot veel maatschappelijk debat, waarbij economie en milieu met elkaar conflicteren. Voor Haarlem zijn naast milieu en veiligheid (*veiligheidsregio*) ook de economische aspecten van belang. Een aanzienlijk deel van de Haarlemse bevolking is werkzaam rond Schiphol of bij gerelateerde bedrijven. Ook zijn burgers voor goederen en privé- of zakelijke reizen aangewezen op de luchthaven. Haarlem kan beter profiteren van haar strategische ligging ten opzichte van de luchthaven. Haarlem kiest samen met de regio voor een metropolitane strategie, gericht op internationaal georiënteerde, contactintensieve economische activiteiten. Schiphol is daarvoor van essentieel belang. Wel kan worden ingezet op het mogelijk terugdringen van vliegverkeer ten gunste van andere vormen van transport (substitutie). Schiphol kan het instrument van selectiviteit inzetten en die luchtvaartactiviteiten die niet noodzakelijk aan de *hubfunctie* zijn gerelateerd uitplaatsen richting Lelystad.
9. **Haarlem werkt op het gebied van effectiviteit en efficiency van de bedrijfsvoering** actief aan samenwerking met omliggende gemeenten (bijvoorbeeld huisvuilinzameling, belasting en sociale dienst). Samenwerking in de bedrijfsvoering is niet eenvoudig. Haarlem heeft een voorkeur voor partners van min of meer vergelijkbare omvang. Haarlem is voor samenwerking als dat alle partijen winst oplevert.